
Bibliografija dela Pavice Mrazović

Dorđe Tomić

Uvodne napomene

Katalog Narodne biblioteke Srbije beleži preko 200 naslova povezanih sa imenom Pavica Mrazović. Iako je reč o delu jedne od najznačajnijih jugoslovenskih naučnica iz oblasti germanistike, sveobuhvatna komentarisana bibliografija sa osvrtom na tematski fokus njenih radova ne postoji. Jedini popis njenih naučnih radova sastavile su njene kolegice i kolege sa germanistike iz Segedina i objavile ga kao dodatak u zborniku objavljenom u njenu čast 1999. godine. Odsek za germanistiku Filozofskog fakulteta u Novom Sadu do danas nije našao za shodno da bivšoj saradnici, profesorki i u jednom periodu šefici tadašnje Katedre za nemački jezik i književnost posveti makar i pregled radova.

Zapravo, već na osnovu pregleda bibliografskih zapisa u katalogu Narodne biblioteke Srbije stiće se utisak da se Pavica Mrazović praktično sama pobrinula za to da njena dela ostanu dostupna, te je dobar deo njenih radova nakon njene smrti porodica dala biblioteci Filozofskog fakulteta. Veliki broj članaka u naučnim časopisima sačuvan je u vidu tzv. separata, njih čak 60, pri čemu se radi o pojedinačno sačuvanim (kopiranim) tekstovima kako u jugoslovenskoj tako i u nemačkoj naučnoj periodici i različitim zbornicima. Da sama Pavica Mrazović nije svoje tekstove

u ovom obliku stavila na raspolaganje, veliko je pitanje da li bi se neko od njenih bivših koleginja i kolega potrudio da te radove prikupi.

Namera ovog priloga je da u vidu komentarisane bibliografije¹ sistematski prikaže celokupno delo Pavice Mrazović, kontekstualizuje njene radove i istakne različite faze i tematski fokus tih dela u datom vremenskom periodu. Šta je istraživala i šta je objavljivala Pavica Mrazović? Koje teme su bile ključne u okviru njenog naučnog rada? Koje faze istraživačkog odnosno pedagoškog i/ili prevodilačkog rada se mogu identifikovati? I konačno: koja od njenih dela možemo smatrati najznačajnijim u okvirima nauke o jeziku, germanistike uopšte ili npr. u pogledu nastave nemačkog jezika? Odgovori na ova pitanja daju ne samo direktan uvid u tematski fokus naučnog rada Pavice Mrazović, već predstavljaju i svojevrstan prilog istraživanju (post-) jugoslovenske germanistike.

Pregled dela oslanja se na bibliografske podatke dobijene iz kataloga narodnih odnosno univerzitetskih biblioteka svih bivših jugoslovenskih republika, kataloga nacionalnih i niza univerzitetskih biblioteka u Nemačkoj i Austriji kao i digitalnih repozitorijuma i baza podataka naučnih radova obuhvaćenih u okviru različitih digitalnih proizvoda.² Ovako prikupljena građa upoređena je sa pomenutim popisom naučnih dela segedinske germanistike iz 1999. godine. Prikupljanje dela objavljenih u SR Nemačkoj, ali i u DR Nemačkoj olakšala je činjenica da je dobar deo naučnih tekstova – monografija, zbornika i periodike – u velikoj meri retro-digitalizovan, te dostupan u vidu celokupnog teksta.

Struktura bibliografije predstavlja kompromis između hronološkog, tematskog i „žanrovskog“ pregleda radova. Izvesno je da bi svaki od ovih pojedinačnih pristupa imao svoje opravdanje. Takođe, nije isključeno da je jedna od posledica

1 Za primer jedne takve bibliografije vidi: Sundhausen, Holm; Tomić, Đorđe (2011): *Serbien in der deutschsprachigen Forschung. Eine Auswahlbibliografie*. Belgrad: Serbische Nationalbibliothek.

2 Up. Tomić, Đorđe (2014): *Research Toolbox*. Dostupno onlajn: <http://researchtoolbox.dordetomic.de/?p=14>, poslednji pristup: 10.07.2020.

ovog kombinovanog pristupa dupliranje određenih naslova. Njegova prednost svakako jeste bolja preglednost celokupnog rada Pavice Mrazović u poređenju sa, recimo, isključivo hronološkim popisom.

Prva celina – Gramatika – obuhvata naučne radove iz oblasti nauke o jeziku. Istraživanja sintakse nemačkog jezika Pavice Mrazović ne odlikuju se samo primenom kontrastivnog pristupa. Već prvi njeni radovi bili su prekretnica u jugoslovenskog germanistici koja je ona od svog osnivanja početkom 20. veka, a zatim i nakon Drugog svetskog rata, obuhvatala ili studije i analize nemačke književnosti ili radove o nemačko-srpskim (jugoslovenskim) kulturnim odnosima. Jezička istraživanja su do prvih istraživanja Pavice Mrazović bila uglavnom ograničena na studije iz istorije nemačkog jezika, pri čemu je značajan uticaj imao Ivan Pudić iz Beograda. „Kao prva disertacija s kontrastivnom tematikom jeste ‚Sintaksa leksikalizovanih spojeva predlog + imenica + glagol u nemačkom i srpskohrvatskom jeziku‘ iz 1975. godine. Glavni podstrek za ovakvo usmerenje istraživačkog rada došao je iz Novog Sada, a potekao je od prof. Pavice Mrazović. Ona je inicirala i – zajedno s beogradskim germanistima – pokrenula, a kasnije i vodila, najznačajniji istraživački projekat naše lingvističke germanistike: izradu kontrastivne gramatike nemačkog i srpskog jezika.“³ Rezultat ovog projekta, ujedno i jedno od najznačajnijih, ako ne i najznačajnije delo jugoslovenske germanistike, bila je *Kontrastivna gramatika nemačkog i srpskohrvatskog jezika* koji je izdala zajedno sa Ulrihom Engelom, a koja je kao zajednički naučni rad od sedamdesetih godina pa sve do objavljivanja ovog dvotomnog dela 1986. godine okupljala sve relevantne odseke za germanistiku na srpskohrvatskom govornom području – već i po trajanju i kvalitetu saradnje jedinstven poduhvat u istoriji jugoslovenske germanistike.

Druga celina beleži radove Pavice Mrazović iz oblasti nemačkog kao stranog

3 Đukanović, Jovan (2016): Jedan vek beogradske germanistike – nauka o jeziku u nastavi i u naučnom radu (1905–2005). U: Jelena Kostić-Tomović (ur.): U carstvu reči – jezici i kulture. Zbornik u čast prof. dr Jovanu Đukanoviću povodom 85. rođendana. Beograd: Filološki fakultet; FOCUS - Forum za interkulturalnu komunikaciju, str. 31–38, ovde: str. 34.

jezika. Reč je kako o izveštajima i zapažanjima iz nastavne prakse – što je ujedno i polazna tačka njenog daljeg naučnog rada – tako i pedagoško-didaktičke studije koje su po pravilu imale za cilj poboljšanje nastave nemačkog jezika, ali i (dopunske) nastave srpskohrvatskog jezika za decu jugoslovenskih radnika u SR Nemačkoj – oblasti kojoj je osamdesetih godina posvećivala posebnu pažnju, što je opet bio rezultat kontrastivnog pristupa kojim se dosledno koristila.

Treću celinu čine radovi iz oblasti leksikologije. Na osnovu ovog pregleda stiče se utisak da su leksikološki aspekti konstantno pratili njen rad. Sasvim je izvesno da je zanimanje za leksikologiju proizilazilo iz jedinstvene sinteze njene prevodilačke i kontrastivne istraživačke prakse. Verovatno najznačajnije delo – i do danas jedan od najvrednijih radova jugoslovenske germanistike – bio je njen *Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik*, prvobitno objavljen 1981. godine, a koji po obimu i kvalitetu nije nimalo zaostajao za tadašnjim nemačkim jednojezičnim frazeološkim rečnicima.⁴

Ostala dela iz oblasti germanistike – vrlo često zbornici radova sa različitih međunarodnih skupova koji su obrađivali različite aspekte – čine posebnu, četvrtu celinu.

Peta celina bibliografije obuhvata prevode Pavice Mrazović. Kao i u pogledu didaktičkih radova, i u vezi sa prevodenjem, ona je bila dosledna u povezivanju prakse i teorije, pa je pored teorijskog interesovanja za leksiku i prevodenje, aktivno prevodila različita dela – od književnosti do stručnih priloga, od *Budenbrokovih* Tomasa Mana do pojedinačnih članaka iz oblasti lingvistike.

Za razliku od relativno uskih naučnih krugova, šira javnost Pavicu Mrazović će poznavati pre svega po njenim udžbenicima. Zapravo, skoro svako ko je od početka devedesetih godina 20. veka u osnovnoj školi učio nemački jezik, sasvim izvesno se susreo sa nekim od udžbenika Pavice Mrazović koji su u „optičaju“ bili do nedavno, a verovatno se i danas koriste u nastavi. To svakako važi za Srbiju (i Crnu Goru) gde

4 Up. Engel, Ulrich (1983): Mrazović, Pavica; Primorac, Ružica: Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik. Nemački idiomatski izraz s srpskohrvatskim ekvivalentima (Deutsch-serbokroatisches phraseologisches Wörterbuch. Deutsche idiomatische Wendungen mit ihren serbokroatischen Entsprechungen), Belgrad 1981, 1005 Seiten. U: *Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache* (9), str. 307–309.

su ovi udžbenici redovno imali i do 10 izdanja, a po pravilu i petocifrene tiraže, ali i za Makedoniju, gde su tokom devedesetih godina prevedeni svi udžbenici – od 5. do 8. razreda osnovnih škola. Ova dela prikazana su u okviru šeste celine.

Sastavni deo bibliografije obuhvata i različite tekstove nastale u okviru njenog rada na Filozofskom fakultetu – od izveštaja o naučnim projektima ili naučnim skupovima koje je organizovala, bibliografija radova saradnika Filozofskog fakulteta, pa sve do svedočanstava njene mentorske delatnosti – doktorskih disertacija koje su nastale uz njenu podršku. Ova dela popisana su u okviru odgovarajućih celina.

Bez pretenzije da obuhvati sve objavljene priloge, u vidu završne celine, ova bibliografija svesno uključuje i prikaze dela kao i izveštaje o konferencijama na kojima je Pavica Mrazović izlagala. Ovaj mali heuristički iskorak može se objasniti pre svega željom da se dobije uvid u diskurzivnu celinu i uticaj dela Pavice Mrazović, pa je svakako zanimljivo pomenuti i reakcije naučne zajednice na neke od njenih priloga.

Dela Pavice Mrazović

GRAMATIKA

Mrazović, Pavica (1968): Neke sintaksičke osobenosti stručnih tekstova na nemačkom jeziku. U: *Bilten Zavoda za unapređenje opšteg i stručnog obrazovanja: Nastava stranih jezika* (3), str. 104–118.

Mrazović, Pavica (1974): Konfrontative Analyse der Wortstellung. Deutsch – Serbokroatisch. U: Gerhard Nickel (ur.): *Applied contrastive linguistics*. Heidelberg: Groos (Proceedings / Association Internationale de Linguistique Appliquée, 3, 1), str. 221–234.

Mrazović, Pavica (1975): Die Negation im Deutschen und Serbokroatischen. U: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* 18 (1), str. 293–328.

Mrazović, Pavica (1975): Teorija gramatike zavisnosti. U: *Strani jezici* (1-2), str. 6–22.

- Mrazović, Pavica (1976): Kontrastive Analyse der Negation: Deutsch-Serbokroatisch. U: *Jahrbuch für Internationale Germanistik* 2 (2), str. 53–65.
- Mrazović, Pavica (1976): Kontrastive Analyse der Negation: Deutsch-Serbokroatisch. U: Leonard Forster (ur.): Akten des 5. Internationalen Germanisten-Kongresses. Cambridge 1975. Bern: Herbert Lang (1), str. 53–65.
- Mrazović, Pavica (1977): Mogućnosti primene istog gramatičkog modela pri konfrontaciji dvaju jezika. U: *Godišnjak Saveza društava za primenjenu lingvistiku Jugoslavije* (1), str. 117–125.
- Mrazović, Pavica (1978): Möglichkeiten der Anwendung desselben grammatischen Modells bei der Konfrontation zweier Sprachen. U: Gerhard Nickel (ur.): *Contrastive Linguistics*. Stuttgart: Hochschulverlag, str. 157–168.
- Mrazović, Pavica (1978): Verben ohne Nominativergänzung im Serbokroatischen und ihre Entsprechungen im Deutschen. U: *Linguistische Arbeitsberichte* 21, str. 189–195.
- Mrazović, Pavica (1979): Razvoj gramatike zavisnosti. U: Pavica Mrazović (ur.): *Gramatička teorija kontrastivne studije i nastava stranih jezika*. Sv. 1. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A. Jezičke studije, 1), str. 7–65.
- Mrazović, Pavica (1979): Red reči u nominalnoj frazi nemačkog i srpskohrvatskog jezika. U: *Godišnjak Saveza društava za primenjenu lingvistiku Jugoslavije* (3), str. 213–219.
- Mrazović, Pavica (1980): Prednje polje u nemačkom i srpskohrvatskom jeziku. U: *Godišnjak Saveza društava za primenjenu lingvistiku Jugoslavije* (4-5), str. 283–288.
- Mrazović, Pavica (1980): Rečenični okvir u nemačkom i srpskohrvatskom jeziku. U: Vesna Berić (ur.): *Kontrastivna jezička istraživanja*. Simpozijum, Novi Sad, 7. i 8. decembar 1979: zbornik radova. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski Fakultet, str. 144–153.
- Mrazović, Pavica (1980): Zum Problem der Korrelate im deutschen und serbokroatischen Satz. U: Heinz Rupp und Hans-Gert Roloff (ur.): Akten des VI. Internationalen Germanisten-Kongresses, Basel 1980. Bern: Peter Lang

-
- (Jahrbuch für Internationale Germanistik - Reihe A / Reihe A: Gesammelte Abhandlungen und Beiträge, 8), str. 169–176.
- Mrazović, Pavica (1981): Die Position der finiten Verbform im deutschen und serbokroatischen Satz. U: *Deutsch als Fremdsprache: Zeitschrift zur Theorie und Praxis des Deutschunterrichts für Ausländer* 18 (1), str. 44–51.
- Mrazović, Pavica (1981): Faktori koji uslovljavaju redosled elemenata u rečenici nemačkog i srpskohrvatskog jezika. U: *Filološki pregled* 19 (1-4), str. 31–44.
- Mrazović, Pavica (1981): Lexikalische und syntaktische Semantik des Verbs als Ausgangspunkt bei der Feststellung der Satzmodelle im Deutschen und Serbokroatischen. U: *Zeitschrift für Slawistik* 36 (1), str. 30–37.
- Mrazović, Pavica (1982): Die Stellung der Satzelemente im Deutschen und Serbokroatischen. Eine kontrastive Darstellung. Unter Mitarbeit von Ulrich Engel. Heidelberg: Julius Groos Verlag (Deutsch im Kontrast, 1).
- Mrazović, Pavica (1982): Dopunske rečenice u nemačkom i srpskohrvatskom jeziku. U: *Živi jezici* 24 (1-2), str. 6–24.
- Mrazović, Pavica (1983): Da + prezent konstrukcije bez modalnih glagola u srpskohrvatskom jeziku i njihovi ekvivalenti u nemačkom. U: *Godišnjak Saveza društava za primenjenu lingvistiku Jugoslavije* 7, str. 119–123.
- Mrazović, Pavica (1983): Elementenfolge in der Nominalphrase des Deutschen und Serbokroatischen. U: *Zielsprache Deutsch* (1), str. 30–41.
- Mrazović, Pavica (ur.) (1983): Kontrastivne studije nemačkog i srpskohrvatskog jezika. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi instituta za strani jezik i književnost. A, Jezičke studije, 4).
- Mrazović, Pavica (1983): Modalverben und Modalitätsverben im Serbokroatischen und ihre Entsprechungen in Deutschen. U: Pavica Mrazović (ur.): Kontrastivne studije nemačkog i srpskohrvatskog jezika. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi instituta za strani jezik i književnost. A, Jezičke studije, 4), str. 119–164.
- Mrazović, Pavica (1983): Mogućnosti jezičke analize na gramatički način. U: *Prosvetni pregled* 26, str. 8.

- Mrazović, Pavica (1983): Terminologija dependenc-verb-gramatike (gramatike zavisnosti) u Jugoslaviji. U: Pavica Mrazović (ur.): Zbornik radova. II simpozijum Kontrastivna jezička istraživanja, Novi Sad, 10. i 11. decembar 1982. Novi Sad: Filozofski fakultet, str. 119–123.
- Mrazović, Pavica (1983): Vrste tekstova sa da-konstrukcijama u srpskohrvatskom jeziku i njihovi ekvivalenti u nemačkom. U: Pavica Mrazović (ur.): Zbornik radova. II simpozijum Kontrastivna jezička istraživanja, Novi Sad, 10. i 11. decembar 1982. Novi Sad: Filozofski fakultet, str. 19–31.
- Mrazović, Pavica (ur.) (1983): Zbornik radova. II simpozijum Kontrastivna jezička istraživanja, Novi Sad, 10. i 11. decembar 1982. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Mrazović, Pavica (1984): Mesto upravnog glagola u rečenici i iskazu srpskohrvatskog jezika. U: *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* 27-28, str. 521–526.
- Mikić, Pavao; Mrazović, Pavica; Mikić, Anna Margareté (1985): Die semanto-syntaktische Valenz der starken Verben. Ein Übungsbuch. Novi Sad: Institut za strane jezike i književnosti (Radovi Instituta za strane jezike i književnost. D, Udžbenici i priručnici, 9).
- Mrazović, Pavica (1985): Konjunktoren und Subjunktoren im Deutschen und Serbokroatischen. U: Pavica Mrazović (ur.): Kontrastivne jezičke studije. Simpozijum austrijskih i jugoslovenskih germanista, Innsbruck 31.5.-2.6.1984. Kontrastive Sprachstudien. Symposion österreichischer und jugoslawischer Germanisten, Innsbruck 31.5.-2.6.1984. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A, Jezičke studije, 6), str. 85–130.
- Mrazović, Pavica (ur.) (1985): Kontrastivne jezičke studije. Simpozijum austrijskih i jugoslovenskih germanista, Innsbruck 31.5.-2.6.1984. Kontrastive Sprachstudien. Symposion österreichischer und jugoslawischer Germanisten, Innsbruck 31.5.-2.6.1984. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A, Jezičke studije, 6).
- Mrazović, Pavica (1985): Zavisne rečenice u nemačkom i srpskohrvatskom jeziku. Sa pozicija teorije gramatike zavisnosti. U: *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* (15), str. 203–216.

-
- Engel, Ulrich; Mrazović, Pavica (ur.) (1986): Kontrastive Grammatik deutsch-serbokroatisch. Halbbd. 1. München: Sagner (Sagners slavistische Sammlung, 10, 1).
- Engel, Ulrich; Mrazović, Pavica (ur.) (1986): Kontrastive Grammatik deutsch-serbokroatisch. Halbbd. 2. München: Sagner (Sagners slavistische Sammlung, 10, 2).
- Mrazović, Pavica (1986): Das Modell der Dependenz-Verb-Grammatik. Als Basis für die vergleichende Beschreibung des Deutschen und Serbokroatischen. U: *Zeitschrift für Slawistik* 31 (1), str. 21–30.
- Mrazović, Pavica (1986): Prinzipien der Wortstellung als eine von mehreren Möglichkeiten zur Unterscheidung der Gefügenomina in Funktionsverbgefügen von Ergänzungen zu Vollverben. U: Walter Weiss, Herbert Ernst Wiegand und Marga Reis (ur.): *Textlinguistik contra Stilistik? Wortschatz und Wörterbuch. Grammatische oder pragmatische Organisation von Rede?* Tübingen: Niemeyer (Kontroversen, alte und neue, 3), str. 298–303.
- Mrazović, Pavica (1986): Rečenični obrasci u nemačkom i srpskohrvatskom jeziku. U: *Filologija. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti* (14), str. 233–245.
- Mrazović, Pavica (1987): Subjunktiorlose Nebensätze im Deutschen und Serbokroatischen. U: *Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt-Universität zu Berlin. Gesellschaftswissenschaftliche Reihe* 36 (2), str. 171–178.
- Mrazović, Pavica; Teubert, Wolfgang (ur.) (1988): Valenzen im Kontrast. Ulrich Engel zum 60. Geburtstag. Heidelberg: Julius Groos Verlag.
- Mrazović, Pavica (1989): Die Struktur des Satzes in einer dependenziell angelegten Produktionsgrammatik – Deutsch als Fremdsprache. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (10), str. 325–347.
- Mrazović, Pavica (1989): Grammatik im Wörterbuch der serbokroatischen Sprache. Mit besonderer Berücksichtigung der Valenz und der Wortfolge. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (10), str. 55–69.
- Mrazović, Pavica; Vukadinović, Zora (1990): Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance. Sremski Karlovci: Stojanović.
- Mrazović, Pavica (1990): Klasifikacija partikula (u užem smislu) u srpskohrvatskom jeziku. U: *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* 33, str. 301–309.

- Mrazović, Pavica (1991): Primena dependencijalnog modela pri opisu srpskohrvatskog jezika. U: *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 20 (2), str. 181–190.
- Mrazović, Pavica (1991): Vor- und Nachteile der Dependenzgrammatik für die kontrastive Syntax. Dargestellt am Sprachmaterial Deutsch-Serbokroatisch. U: Yoshinori Shichiji (ur.): *Begegnung mit dem „Fremden“: Grenzen – Traditionen – Vergleiche*. Akten des VIII. Internationalen Germanisten-Kongresses, Tokyo 1990; Bd. 4: Sektion 4, Kontrastive Syntax. Sektion 5, Kontrastive Semantik, Lexikologie, Lexikographie. Sektion 6, Kontrastive Pragmatik. Unter Mitarbeit von Eijirō Iwasaki. München: Iudicium-Verlag (4), str. 34–42.
- Mrazović, Pavica; Vukadinović, Zora (2009): *Gramatika srpskog jezika za strance*. Uz podršku Milane Mrazović. 2. prerađeno i dopunjeno izd. Sremski Karlovc, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića (Biblioteka Sintez).

NEMAČKI KAO STRANI JEZIK

- Mrazović, Pavica (1960): Iskustva iz nastave stranog jezika u IV razredu osnovne škole. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* (8), str. 575–579.
- Mrazović, Pavica (1961): Nemački jezik. U: *Početno savlađivanje stranih jezika*. *Osnovna škola „Đorđe Natošević“* (2), str. 7–54.
- Dmitrijević, Lidija; Mrazović, Pavica (1964): Pokušaj primene objektivnih merila u proveravanju znanja iz nemačkog jezika u osnovnoj školi od V-VIII razreda. U: *Pedagoški život* (5-6), str. 13–44.
- Mrazović, Pavica (1969): Mogućnosti eksploatacije teksta u nastavi stranih jezika. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 15 (9), str. 572–581.
- Mrazović, Pavica (1969): Novi elementi u planiranju nastave stranih jezika. U: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* 12 (2), str. 695–738.

-
- Mrazović, Pavica (1969): Sistematizacija jezičke materije na kraju četvorogodišnjeg učenja nemačkog jezika. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 15 (8), str. 498–507.
- Mrazović, Pavica (1971): Problemi interferencije u nastavi stranih jezika. (Ilustrativni primeri nemačkog jezika kao stranog). U: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* 14 (2), str. 735–750.
- Mrazović, Pavica (1972): Komparativno praćenje rezultata u početnoj nastavi nemačkog jezika na bazi dva različita udžbenika. U: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* 15 (2), str. 579–612.
- Mrazović, Pavica (1972): Poremećaji u redu reči pri učenju nemačkog jezika od strane govornih predstavnika srpskohrvatskog jezika. Doktorska disertacija. Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Mrazović, Pavica (1973): Konfrontativne studije, jedan od uslova za uspešniju nastavu stranih jezika. U: *Škola i društvo* 1, str. 13–18.
- Mrazović, Pavica (1973): Mogućnosti korišćenja programiranih materijala u nastavi stranih jezika. U: *Savremeno obrazovanje* (3), str. 93–113.
- Mrazović, Pavica (1973): Poremećaji u redu reči pri učenju nemačkog jezika od strane govornih predstavnika srpskohrvatskog jezika. U: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* 16 (1), str. 354–474.
- Mrazović, Pavica (1974): Obrada sintakse u nastavi stranih jezika. U: *Škola i društvo* (1), str. 17–21.
- Mrazović, Pavica (1974): Poremećaji u redu reči pri učenju nemačkog jezika od strane govornih predstavnika srpskohrvatskog jezika. [2. deo]. U: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* 17 (1), str. 303–390.
- Mrazović, Pavica (1976): Mogućnost primene savremenih lingvističkih teorija u nastavnoj praksi. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 22 (7), str. 508–520.
- Mrazović, Pavica (1977): Komponente udžbenika stranog jezika. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 23 (4), str. 263–268.
- Mrazović, Pavica (1978): Gesichtspunkte für die Beurteilung von Schulbüchern

- für „Deutsch als Fremdsprache“. U: Ulrich Engel und Siegfried Grosse (ur.): Grammatik und Deutschunterricht. Jahrbuch 1977 des Instituts für deutsche Sprache. Düsseldorf: Pädagogischer Verlag Schwann (Sprache der Gegenwart. Schriften des Instituts für deutsche Sprache, 44), str. 233–243.
- Mrazović, Pavica (ur.) (1979): Gramatička teorija kontrastivne studije i nastava stranih jezika. Sv. 1. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A. Jezičke studije, 1).
- Mrazović, Pavica (1979): Korelativan odnos teorije o jeziku i nastavne prakse. U: Pavica Mrazović (ur.): Gramatička teorija kontrastivne studije i nastava stranih jezika. Sv. 1. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A. Jezičke studije, 1), str. 153–163.
- Mrazović, Pavica (1979): Sprachtheorien und ihre Anwendung im Sprachunterricht. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (1), str. 107–124.
- Mrazović, Pavica (1980): Kontrastive Analyse und Fremdsprachenerwerb. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (2), str. 163–174.
- Mrazović, Pavica (1980): Verstöße gegen die Regeln der Wortstellung beim Erlernen der deutschen Sprache seitens der Serbokroatisch Sprechenden. U: *Jahrbuch für Internationale Germanistik B 5*, str. 75–83.
- Mrazović, Pavica (1981): Savremena kretanja u metodici nastave stranih jezika. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (3), str. 387–397.
- Mrazović, Pavica (1981): Sprachvergleich und kommunikationsorientierter Fremdsprachenunterricht. U: Heidrun Brückner (ur.): Lehrer und Lernende im Deutschunterricht. Kongreßbericht der VI. Internationalen Deutschlehrertagung vom 4. - 8. August 1980 in Nürnberg. Berlin: Langenscheidt, str. 283–286.
- Mrazović, Pavica (1982): Tekst i kriterijumi za njegov izbor u nastavi stranih jezika. U: *Savremeno obrazovanje* (2), str. 9–22.
- Mrazović, Pavica (1983): Definicija teksta i definicija elemenata teksta. U: *Strani jezici* (4), str. 253–260.

- Mrazović, Pavica (1986): Interpretation eines Gedichts im Deutschunterricht als Beitrag zur Völkerverständigung. U: Maria Borodulina i dr. (ur.): Internationales Deutschlehrersymposium. Fremdsprachenunterricht Deutsch im Dienste der Völkerverständigung (dargestellt am Beispiel der Auswahl und Behandlung literarischer Texte). Moskau 23. - 26. Sept. 1985. Moskau: Deutschlehrerverband der UdSSR, str. 238–243.
- Mrazović, Pavica (1986): Kontrastivna analiza srpskohrvatskog i nemačkog jezika. U: Zvonimir Diklić, Dragutin Rosandić, Pavica Mrazović, Anuška Nakić und Smiljka Vasić (ur.): Metodčki priručnik uz udžbenike Moja domovina SFR Jugoslavija. Teorijsko-metodčki pristup. Sarajevo, Titograd, Zagreb, Priština, Skopje, Novi Sad, Beograd: Svjetlost; Republički zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja; Školska knjiga; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; Prosvetno delo; Zavod za izdavanje udžbenika, str. 138–152.
- Mrazović, Pavica (1986): Neki rezultati rada u dopunskoj nastavi srpskohrvatskog jezika u SR Nemačkoj. U: Petar Vučković (ur.): Nastava srpskohrvatskog jezika kao stranog. Zbornik radova sa savetovanja "Nastava srpskohrvatskog jezika kao stranog". Beograd: Institut za strane jezike, str. 132–137.
- Mrazović, Pavica; Runtić, Ivo (1986): Književni tekstovi u nastavi njemačkog jezika. U: *Strani jezici* (1), str. 57–61.
- Mrazović, Pavica (1987): Didaktische Anwendbarkeit einer kontrastiven Grammatik. U: Lutz Götze (ur.): Deutsch als Fremdsprache – Situation eines Faches. Bonn - Bad Godesberg: Verlag Dürsche Buchhandlung (Schriften zur Deutsch-Didaktik), str. 156–165.
- Mrazović, Pavica (1989): Neke karakteristike govornog i pisanog nemačkog i srpskohrvatskog jezika dece migranata u SR Nemačkoj. U: Svenka Savić (ur.): Interkulturalizam kao oblik obrazovanja dece migranata van domovine. Zbornik radova sa XII kongresa Saveza slavističkih društava Jugoslavije, Diskusiona tribina 'Interkulturalizam kao oblik obrazovanja dece migranata van domovine', Novi Sad, 7-9. septembar 1989. godine. Novi Sad: Filozofski fakultet; Institut za južnoslovenske jezike, str. 70–77.

Mrazović, Pavica; Stöltzing-Richert, Wilfried (1989): Die Wortschatzbeherrschung zweisprachiger jugoslawischer Schüler in Niedersachsen. U: *Deutsch lernen* 14 (4), str. 28–56.

LESIKOLOGIJA

Mrazović, Pavica; Primorac, Ružica (1965): Neki metodski postupci u obradi nemačkih frazeoloških izraza. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 11 (2), str. 358–368.

Mrazović, Pavica; Primorac, Ružica (1965): Pokušaj klasifikacije frazeoloških izraza nemačkog jezika, njihovi izvori i stilske funkcije. U: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* (8), str. 283–303.

Primorac, Ružica; Mrazović, Pavica (1965): Prilog razmatranju frazeologije nemačkog jezika. U: *Živi jezici* 7 (3-4), str. 48–54.

Primorac, Ružica; Mrazović, Pavica (1969): Problemi razumevanja, prevođenja i upotrebe frazeoloških jedinica u nemačkom jeziku. U: *Živi jezici* 11 (1-4), str. 108–120.

Mrazović, Pavica (1972): Konfrontative Analyse der Wortstellung Deutsch-Serbokroatisch. U: *Contrastive Linguistics* 1, str. 221–234.

Mrazović, Pavica; Primorac, Ružica (1981): Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik. Nemački idiomatski izrazi sa srpskohrvatskim ekvivalentima. Deutsch-serbokroatisches phraseologisches Wörterbuch. Deutsche idiomatische Wendungen und ihre serbokroatischen Entsprechungen. 1. izd. Beograd: Narodna knjiga.

Mrazović, Pavica (1982): Frazeološki izrazi i problemi njihovog prevodjenja. U: *Zbornik Instituta za strane jezike i književnosti* (4), str. 351–367.

Czichocki, Sieglinde; Mrazović, Pavica (1983): Lexikologie der deutschen Sprache. Einführung. Novi Sad: Institut za strane jezike i književnosti.

Mrazović, Pavica (1985): Gleichartige Phraseologismen im Deutschen und

Serbokroatischen. U: *Sprache und Literatur in Wissenschaft und Unterricht* 16 (56), str. 88–94.

- Mrazović, Pavica; Primorac, Ružica (1991): Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik. Nemački idiomatski izrazi sa srpskohrvatskim ekvivalentima. Deutsch-serbokroatisches phraseologisches Wörterbuch. 2. izd. Beograd: Naučna Knjiga.
- Mrazović, Pavica (1996): Germanizmi u govornom jeziku Vojvodana. U: Judita Plankoš (ur.): O leksičkim pozajmljenicama. Zbornik radova sa Naučnog skupa Strane reči i izrazi u srpskom jeziku, sa osvrtom na isti problem u jezicima nacionalnih manjina, (Gradska biblioteka, Subotica, 18-20. oktobar 1995). Subotica, Beograd: Gradska biblioteka; Institut za srpski jezik Srpske akademije nauka i umetnosti, str. 209–230.
- Czichocki, Sieglinde; Mrazović, Pavica (1997): *Lexikologie der deutschen Sprache. Einführung*. Saradnica: Csilla Bernáth. 2. izd. Szeged: JATE.
- Mrazović, Pavica (1998): Phraseologismen als Übersetzungsproblem in literarischen Texten. U: Wolfgang Eismann (ur.): *EUROPHRAS 95 - Europäische Phraseologie im Vergleich. Gemeinsames Erbe und kulturelle Vielfalt*. Bochum: Brockmeyer (Studien zur Phraseologie und Parömiologie, 15), str. 557–568.

GERMANISTIKA

- Mrazović, Pavica (1978): O stilskim slojevima. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 24 (9), str. 812–821.
- Mrazović, Pavica (ur.) (1980): Zbornik radova. Simpozijum austrijskih i jugoslovenskih germanista: Novi Sad, 27. i 28. mart 1980. Novi Sad: Institut za strane jezike i književnosti (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti, C.).
- Mrazović, Pavica (1982): Lehrprogrammgestaltung für die Germanistikstudenten in Jugoslawien. U: Johannes Wenzel, Annette Röhrig und Helga Porz (ur.): *25 Jahre sprachpraktische Ausbildung für ausländische Germanistikstudenten*

in der DDR: 13.-19. Sept. 1981. Konferenzmaterialien der internationalen Arbeitstagung des Herder-Instituts / Karl-Marx-Universität Leipzig: Heft 1. Leipzig: Herder-Institut, str. 40–45.

Mrazović, Pavica (ur.) (1983): Simpozijum o J. V. Geteu, Novi Sad, 29. i 30. X 1982. Novi Sad: Filozofski fakultet.

Mrazović, Pavica (1986): Sprachgermanistik an den jugoslawischen Universitäten – Zielsetzungen, Inhalte, (Lehrprogramme), Methoden. U: Hans-Joachim Althof (ur.): Jugoslawisch-Deutsches Germanistentreffen. In Dubrovnik vom 30.9 - 4.10.1984. Dokumentation der Tagungsbeiträge. Bonn: DAAD (DAAD Dokumentationen und Materialien, 7), str. 306–316.

Mrazović, Pavica (1987): Gramatika srpskohrvatskog jezika pred nemačkom lingvističkom javnošću u vreme Vuka Karadžića i danas. U: *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 17, str. 177–182.

Mrazović, Pavica (1988): Grammatisches im Deutschen Wörterbuch der Brüder Grimm und in zwei modernen Wörterbüchern. U: Pavle Ivić (ur.): O dvestagodišnjici Jakoba Grima. Zbornik radova sa naučnog skupa održanog od 12. do 14. novembra 1985. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti (Naučni skupovi; Odeljenje jezika i književnosti, 40; 8), str. 113–122.

UDŽBENICI I PRIRUČNICI

Mrazović, Pavica (1974-1975): Nemački jezik — Tekst materijala snimljenog na magnetofonskoj traci. Novi Sad: Centar za dijafilm i izdavačku delatnost Radničkog univerziteta „Radivoj Ćirpanov“.

Diklić, Zvonimir; Rosandić, Dragutin; Mrazović, Pavica; Nakić, Anuška; Vasić, Smiljka (ur.) (1986): *Metodički priručnik uz udžbenike Moja domovina SFR Jugoslavija. Teorijsko-metodički pristup.* Sarajevo, Titograd, Zagreb, Priština, Skopje, Novi Sad, Beograd: Svjetlost; Republički zavod za unapređivanje

obrazovanja i vaspitanja; Školska knjiga; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; Prosvetno delo; Zavod za izdavanje udžbenika.

Mrazović, Pavica; Bačvanski, Marija (ur.) (1987): Nemački jezik. Lektira.

Deutsches Lesebuch. 2. dopunjeno izd. Novi Sad, Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Mrazović, Pavica; Bačvanski, Marija (ur.) (1988): Nemački jezik. Lektira: Za I i

II razred srednjeg obrazovanja i vaspitanja sa nastavom na jezicima naroda i narodnosti. Deutsches Lesebuch. 3. dopunjeno izd. Novi Sad, Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Mrazović, Pavica; Vukadinović, Zora (1990): Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance. Sremski Karlovci: Stojanović.

Mrazović, Pavica; Bačvanski, Marija (ur.) (1991): Nemački jezik. Lektira: Za I i II

razred gimnazije. Deutsches Lesebuch. 4. prerađeno izd. Novi Sad, Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Mrazović, Pavica (1992): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole:

Udžbenik. 1. izd. Novi Sad, Beograd: Zavod za udžbenike; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Mrazović, Pavica (1992): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole:

Radna sveska. 1. izd. Novi Sad, Beograd: Zavod za udžbenike; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Mrazović, Pavica (1992): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole:

Priručnik za nastavnike. 1. izd. Novi Sad, Beograd: Zavod za udžbenike; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Mrazović, Pavica; Raletić, Nedeljka (1992): Orijentacioni raspored nastavnog

građiva nemačkog jezika. Za V razred osnovne škole: Prva godina učenja. Beograd, Novi Sad: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; Zavod za izdavanje udžbenika.

Mrazović, Pavica (1993): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne

škole: Radna sveska. 1. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

- Mrazović, Pavica (1993): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. 1. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1994): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 1. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1994): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 2. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1994): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole: Priručnik za nastavnike. 1. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1994): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole: Radna sveska. 2. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1994): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole: Udžbenik. 2. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1995): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. 2. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1995): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 1. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1995): Viel Spaß! Germanski jazik za V oddelenie: Rabotna tetratka. Saradnica: Spaska Slabevska. Skopje: Prosvetno delo.
- Mrazović, Pavica (1995): Viel Spaß! Germanski jazik za V oddelenie: Učebnik. Saradnica: Spaska Slabevska. Skopje: Prosvetno delo.
- Mrazović, Pavica (1995): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole: Radna sveska. 3. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1996): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 3. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1996): Viel Freude! Germanski jazik za VI oddelenie: Rabotna tetratka. Saradnica: Spaska Slabevska. Skopje: Prosvetno delo.
- Mrazović, Pavica (1996): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. 3. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1996): Viel Freude! Germanski jazik za VI oddelenie. Saradnica: Spaska Slabevska. Skopje: Prosvetno delo.

-
- Mrazović, Pavica (1996): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 2. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1996): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole. 4. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1997): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole: Radna sveska. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1997): Viel Erfolg! Germanski jazik za VII oddelenie. Saradnice: Spaska Slabevska i Marina Nišliska. Skopje: Prosvetno delo.
- Mrazović, Pavica (1997): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole. 5. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1998): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 4. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1999): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole: Radna sveska. 2. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1999): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 5. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1999): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. 4. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (1999): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 4. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2000): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 6. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2000): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole: Radna sveska. 3. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2000): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. 4. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2000): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. 5. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2000): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 5. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

- Mrazović, Pavica (2000): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole. 6. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2001): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 7. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2001): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole: Radna sveska. 4. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2001): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 6. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2002): Viel Erfolg! Nemački jezik za 7. razred osnovne škole. 8. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2002): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 7. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2003): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. Saradnik: Milan Pavlović. 5. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2003): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 8. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2003): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole: Radna sveska. 8. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2003): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole. 7. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2004): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole: Radna sveska. Saradnik: Milan Pavlović. 8. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2004): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole: Radna sveska. Saradnik: Milan Pavlović. 7. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2004): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 8. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2004): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole. 8. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

-
- Mrazović, Pavica (2005): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole. 7. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2005): Viel Glück! Nemački jezik za 8. razred osnovne škole. 10. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2005): Viel Spaß! Nemački jezik za 5. razred osnovne škole. 10. prerađeno izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica (2006): Viel Freude! Nemački jezik za 6. razred osnovne škole: Radna sveska. 9. izd. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mrazović, Pavica; Vukadinović, Zora (2009): Gramatika srpskog jezika za strance. Saradnica: Milana Mrazović. 2. prerađeno i dopunjeno izd. Sremski Karlovci, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića (Biblioteka Sintezе).

PRIKAZI I IZVEŠTAJI

- Mrazović, Pavica (1967): Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache. Hgg. von Ruth Klappenbach und Wolfgang Steinitz, Berlin, 1961-1966. U: *Živi jezici* 9 (1-4), str. 66–70.
- Mrazović, Pavica (1970): Međunarodni kongres o školstvu: „Evropa u školi“ (održan od 25. III-1. IV 1970. godine u „Kući Evrope“ (Europahaus) u Bad Marienbergu, SRN. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 16 (7), str. 436–443.
- Mrazović, Pavica (1972): Prikaz rada Trećeg kongresa za primenjenu lingvistiku u Kopenhagenu 1972. godine. U: *Savremeno obrazovanje* (3-4), str. 113–125.
- Mrazović, Pavica (1972): Treći kongres Međunarodnog društva za primenjenu lingvistiku (AILA — Association internationale de linguistique appliquée) u Kopenhagenu. U: *ELTI — English language teaching Information* (5), str. 21–23.
- Mrazović, Pavica (1973): Projekat za izradu nemačko-srpskohrvatske kontrastivne gramatike. U: *Bilten Društva za primenjenu lingvistiku Jugoslavije* (1), str. 12–13.

- Mrazović, Pavica (1974): Prvo međurepubličko savetovanje o koncepcijama nastave stranih jezika. U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* (6), str. 344–347.
- Mrazović, Pavica (1975): Četvrti međunarodni kongres primenjene lingvistike, Stuttgart, 25.-30. avgust 1975. U: *Bilten Društva za primenjenu lingvistiku Jugoslavije* (5), str. 11–12.
- Mrazović, Pavica (1975): Drugo savetovanje učesnika u izradi nemačko–srpskohrvatske kontrastivne gramatike. U: *Bilten Društva za primenjenu lingvistiku Jugoslavije* (4), str. 52–53.
- Mrazović, Pavica (1977): Nemačko-srpskohrvatska kontrastivna gramatika. Naučno-istraživački projekat. Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Mrazović, Pavica (1978): Mirko Gojmerac: Deviations in Word Order on the Part of Serbo-Croatian Speaking Learners of the German Language. U: Rudolf Filipović (ur.): Kontrastivna analiza engleskog i hrvatskog ili srpskog jezika. II. Zagreb: Zavod za lingvistiku u Zagrebu, str. 446–453.
- Mrazović, Pavica (1978): Širenje jezičkih granica. U: *Dnevnik*, 04.06.1978.
- Mrazović, Pavica (1979): Mannheimer Gutachten zu ausgewählten Lehrwerken Deutsch als Fremdsprache. Heidelberg 1977. U: *Strani jezici* (1-2), str. 110–113.
- Mrazović, Pavica (1981): Naučna konferencija „Funkcija jezika u literarnom tekstu“ održana na Univerzitetu u Halleu (NDR) od 12.-14. novembra 1980. godine. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (3), str. 415–417.
- Mrazović, Pavica (1981): Nemačko-srpskohrvatska kontrastivna gramatika. Naučno-istraživački projekat. Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Mrazović, Pavica (1983): Koncepcija nemačko-srpskohrvatskog frazeološkog rečnika. U: *Strani jezici* (1-2), str. 28–33.
- Mrazović, Pavica (1986): Istraživanja u oblasti stranih jezika i književnosti. Naučno-istraživački projekat. Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Mrazović, Pavica (1990): Žarnica Zorana Stojanovića. Novi Sad: Dobra Vest.
- Mrazović, Pavica (1996): Bericht über den Stand des Germanistikstudiums an der Universität Novi Sad. In: *Sprachreport* (3), S. 8.

BIBLIOGRAFIJE

Mrazović, Pavica (1979): Bibliografija radova o gramatici zavisnosti i valentnosti.

U: Pavica Mrazović (ur.): Gramatička teorija kontrastivne studije i nastava stranih jezika. Sv. 1. Novi Sad: Filozofski fakultet (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A. Jezičke studije, 1), str. 165–203.

Mrazović, Pavica (1980): Popis radova od 1970. godine. U: *Zbornik Instituta za strane jezike i književnosti 2*, str. 433–435.

Mrazović, Pavica (1981): Radovi. 1970-1980. Novi Sad.

Mrazović, Pavica (1982): Pavica Mrazović: Bibliografija radova objavljenih od 1980. godine. U: *Zbornik Instituta za strane jezike i književnosti (4)*, str. 502–504.

Mrazović, Pavica (ur.) (1984): Bibliografija radova radnika Filozofskog Fakulteta u Novom Sadu. Filozofski fakultet 1954 - 1984. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski Fakultet.

Mrazović, Pavica (2000): Prof. dr Strahinja K. Kostić: 1918-2000. Biografija, bibliografija. Novi Sad.

MENTORSKI DOPRINOS⁵

Petrović, Velimir (1980): Temporale Satzangaben im Serbokroatischen und Deutschen. Doktorska disertacija. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb, Osijek.

5 Sasvim je izvesno da mentorski rad Pavice Mrazović ovde nije prikazan u potpunosti. Preostale doktorske disertacije, ali pre svega dobar deo magistarskih, kao i pojedinačnih stručnih radova na osnovu prikupljene građe nije bilo moguće rekonstruisati. Potpuni spisak naučnih radova koje je Pavica Mrazović podržavala kako u Novom Sadu, tako i na drugim univerzitetima u Jugoslaviji, a od početka devedesetih godina na univerzitetu u Segedinu, ostaje deziderat, kao i preciznija analiza naučnog uticaja koji je kroz mentorski rad Pavica Mrazović imala na različite generacije germanista.

- Stojanović, Ilija (1982): Lingvistički aspekti dvojezičnosti jugoslovenskih učenika sa srpskohrvatskog područja u završnim razredima osnovne škole u SRNJ. Doktorska disertacija. Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Iričanin, Gordana (1983): Stepen interferencije pri usvajanju rečeničnih obrazaca u nastavi nemačkog jezika. Doktorska disertacija. Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Rosandić, Irena (1988): Tekst u nastavi njemačkog kao stranog jezika. Doktorska disertacija. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb. OOUR Humanističke i društvene znanosti.
- Šnel-Živanović, Margita (1988): Funkcija verbalnih perifraza nemačkog jezika u stručnim tekstovima i njihovi ekvivalenti u srpskohrvatskom jeziku. Doktorska disertacija. Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Novi Sad.
- Šnel-Živanović, Margita (1997): Der possessive Dativ in Übersetzungen literarischer Texte aus dem Serbischen ins Deutsche. (Recenzija: Pavica Mrazović). Sremski Karlovci: Kulturni centar Karlovačka umetnička radionica.

PREVODI

- Man, Tomas (1964): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 2 toma. Novi Sad: Matica srpska.
- Man, Tomas (1968): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 1. izd. 2 toma. Beograd: Prosveta (Biblioteka Prosveta, 188-189).
- Gal, Đerđ (1972): 100 godina vatrogastva Novog Sada. Prevod: Aleksandar Muzalevski, Jožef Kovač i Pavica Mrazović. Novi Sad: Dobrovoljno vatrogasno društvo.
- Man, Tomas (1974): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 2. izd. 2 toma. Beograd: Prosveta (Biblioteka Prosveta, 188-189).

-
- Man, Tomas (1980): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 2. izd. 2 toma. Novi Sad: Matica srpska (Odabrana dela Tomasa Mana).
- Man, Tomas (1981): Budenbrokovi. 1. Prevod: Pavica Mrazović, Boško Petrović i Miloš Dorđević. Beograd: Rad (Biblioteka Dom i škola).
- Man, Tomas (1981): Budenbrokovi. 2. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. Beograd: Rad (Biblioteka Dom i škola).
- Fon Sidov, Karl (1987): Kategorije proznog narodnog pesništva. U: *Polja: Mesečnik za umetnost i kulturu* 33 (340), str. 229–231.
- Klemen, Volfgang (1987): Šta je to literarni uticaj? Prikazano na primerima iz engleske literature. U: *Polja: Mesečnik za umetnost i kulturu* 33 (335), str. 11–14.
- Kopen, Ervin (1987): Ima li uporedna nauka o književnosti sopstvenu teoriju? (Primer: literarni uticaj). U: *Polja: Mesečnik za umetnost i kulturu* 33 (335), str. 17–21.
- Man, Tomas (1987): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. Beograd: Zavod za izdavačku delatnost „Filip Višnjić“.
- Strelka, Jozef Peter (1987): Literarni uticaj (direktni i indirektni). U: *Polja: Mesečnik za umetnost i kulturu* 33 (335), str. 33–37.
- Ivić, Pavle (1994): Srpskohrvatski dijalekti. Njihova struktura i razvoj. Knj. 1, Opšta razmatranja i štokavsko narečje. Prevod: Pavica Mrazović. Sremski Karlovci, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Brucci, Rudolf; Milošević, Arsenije (1996): Gilgameš. Opera u tri čina (nova verzija): partitura. Prevod: Pavica Mrazović. Novi Sad: Srpska akademija nauka i umetnosti.
- Brucci, Rudolf; Milošević, Arsenije (1996): Gilgamesch. Oper in drei Akten: Neue Version. Klavierauszug mit Text. Prevod: Pavica Mrazović. Novi Sad: Srpska akademija nauka i umetnosti.
- Man, Tomas (1996): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 3. izd. 2 toma. Novi Sad: Matica srpska.

- Man, Tomas (2004): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Vol. 1. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. Novi Sad: Vega media (Edicija Nobelovci, 12).
- Man, Tomas (2004): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Vol. 2. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. Novi Sad: Vega media (Edicija Nobelovci, 13).
- Man, Tomas (2008): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Vol. 2. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 2. izd. Novi Sad: Vega media (Edicija Nobelovci, 18).
- Man, Tomas (2008): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Vol. 1. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 2. izd. Novi Sad: Vega media (Edicija Nobelovci, 17).
- Man, Tomas (2014): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. Beograd, Podgorica: Nova knjiga plus; Nova knjiga (Biblioteka Svjetska književnost).
- Man, Tomas (2016): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 2. izd. Beograd, Podgorica: Nova knjiga plus; Nova knjiga (Biblioteka Svjetska književnost).
- Man, Tomas (2018): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 3. izd. Beograd, Podgorica: Kosmos izdavaštvo; Nova knjiga (Biblioteka Svjetska književnost).
- Man, Tomas (2019): Budenbrokovi. Propadanje jedne porodice. Prevod: Pavica Mrazović i Boško Petrović. 4. izd. Beograd, Podgorica: Kosmos izdavaštvo; Nova knjiga (Biblioteka Svjetska književnost).

DRUGI O PAVICI MRAZOVIĆ

1975.

- Menge, Heinz H. (1975): Internationale Germanistik in Cambridge. Zum linguistischen Programm des 5. Kongresses der Internationalen Vereinigung für germanische Sprach- und Literaturwissenschaft. U: *Zeitschrift für germanistische Linguistik* (3), str. 323–336.

1981.

Petrović, Velimir (1981): P. Mrazović, R. Primorac: Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik, Beograd, 1981. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (3), str. 453–455.

Žepić, Stanko (1981): Pavica Mrazović - Ružica Primorac: Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik. Nemački idomatski izrazi sa srpskohrvatskim ekvivalentima, 1004 str., Narodna knjiga, Beograd, 1981. U: *Strani jezici* 10 (3), str. 245–246.

1982.

Grickat, Irena (1982): Pavica Mrazović i Ružica Primorac, Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik. U: *Južnoslovenski filolog* 38, str. 173–182.

Juričić, Želimir B. (1982): Pavica Mrazović (Ed.). Zbornik radova instituta za strane jezike i književnosti. Sveska I (441 pp.) and Sveska II (443 pp.) Novi Sad: Institut za strane jezike i književnosti filozofskog fakulteta, 1979 and 1980. U: *Canadian Slavonic Papers / Revue Canadienne des Slavistes* 24 (2), str. 210–211.

1983.

Nejgebauer, Aleksandar (1982-1983): Frazeološka gozba, Pavica Mrazović i Ružica Primorac, Nemačko-srpskohrvatski rečnik, Narodna knjiga, Beograd, 1981, str. 1005. U: *Suvremena lingvistika* (23-24), str. 70–71.

Engel, Ulrich (1983): Mrazović, Pavica; Primorac, Ružica: Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik. Nemački idiomatski izrazi s srpskohrvatskim ekvivalentima (Deutsch-serbokroatisches phraseologisches Wörterbuch. Deutsche idiomatische Wendungen mit ihren serbokroatischen Entsprechungen), Belgrad 1981, 1005 Seiten. U: *Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache* (9), str. 307–309.

Rajić, Ljubiša (1983): Pavica Mrazović: Die Stellung der Stazelemente im Deutschen und im Serbokroatischen, Heidelberg, 1982. U: *Zbornik Instituta za strane jezike i književnosti* (5), str. 455–459.

1986.

Iričanin, Gordana (1986): Kontrastive Grammatik Deutsch-Serbokroatisch. Hrsg. U. Engel, P. Mrazović. Institut für deutsche Sprache, Mannheim; Philosophische Fakultät, Novi Sad 1986, 1510 Seiten. U: *Prevodilac: Časopis Udruženja naučnih i stručnih prevodilaca Srbije* 5 (3), str. 37–41.

1987.

Jovanović Čerevicki, Olga (1987): Geteova nagrada – dragulj među priznanjima. U: *Misao* (29), str. 10.

Müller, Barbara (1987): Kontrastive Grammatik. Deutsch – Serbokroatisch. Hrsg. von U. Engel und P. Mrazović, Bd. 1 und 2, Prosveta, Novi Sad 1986, 1510 S. In: *Zeitschrift für Slawistik* 32 (6), S. 929–930.

Röhling, Horst (1987): Jovan Đukanović, Ulrich Engel, Pavica Mrazović u.a.: Kontrastive Grammatik Deutsch-Serbokroatisch. Hrsg.v. U. Engel u. P. Mrazović. München 1986. In: *Mitteilungen - Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationsstellen der Osteuropa-, Südosteuropa- und DDR-Forschung, ABDOSD* 7 (3), S. 21.

1988.

Berić Đukić, Vesna (1988): Laudacija: Na dan 28. maja 1987. godine povodom dodele Goethe-ove medalje prof. dr Pavici Mrazović dana 22. marta 1987. a uručene u München-u. U: *Zbornik radova Instituta za strane jezike i književnosti* (9), str. 14–17.

Fleischer, Wolfgang; Fleischer, Holm (1988): U. Engel/P. Mrazovic: Kontrastive Grammatik Deutsch-Serbokroatisch. U: *Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung* 41 (2), str. 253–256.

Thim-Mabrey, Christiane; Trost, Klaus (1988): Ulrich Engel/ Pavica Mrazovic (Hrsg.), Kontrastive Grammatik Deutsch - Serbokroatisch, 2 Bände, München 1986. U: *Kratylos* 33, str. 138–150.

1989.

Patočka, Franz (1989): Kontroversen, alte und neue. Akten des VII.

Internationalen Germanisten-Kongresses Göttingen 1985 Bd. 1: Ansprachen – Plenarvorträge – Berichte by Albrecht Schöne: Kontroversen, alte und neue. Akten des VII. Internationalen Germanisten-Kongresses Göttingen 1985. Bd. 3: Textlinguistik contra Stilistik? – Wortschatz und Wörterbuch – Grammatische oder pragmatische Organisation von Rede? by Walter Weiss, Herbert Ernst Wiegand and Marga Reis. U: *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik* 56 (3), str. 339–344.

1991.

Dabić, Bogdan (1991): P. Mrazović, Z. Vukadinović: Gramatika sh jezika za strance, Novi Sad, 1990; str. 743, latinicom. U: *Književnost i jezik: Časopis Društva za srpskohrvatski jezik i književnost* 38 (2), str. 248–257.

Kovačević, Miloš (1991): Pavica Mrazović i Zora Vukadinović, Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance. U: *Oslobođenje*, 21.05.1991.

1992.

Vasić, Vera (1992): Pavica Mrazović i Zora Vukadinović: Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance. U: *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* 35 (1), str. 257–259.

1993.

Popović, Branislava (1992-1993): Pavica Mrazović; Zora Vukadinović, Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance, Sremski Karlovci, 1990. U: *Živi jezici* 34-35, str. 218–220.

2000.

Gyáfrás, Edit (2000): Tagungsbericht über das Ehrenkolloquium für Frau Prof. Dr. Pavica Mrazovic am 2./3. Juli 1999 an der József-Attila-Universität Szeged. U: *Info DaF* 27 (1), str. 71–73.

2003.

Bekić, Tomislav (2003): Pavica Mrazović. (1923-2003). U: *Pedagoška stvarnost: Časopis za školska i kulturno-prosvetna pitanja* 49 (3-4), str. 358–360.

Beli-Göncz, Julijana (2003): Festrede. In: *Litfass. Zeitschrift des Serbischen Deutschlehrerverbandes* (Winter 2002/2003), S. 5.

Bračič, Stojan (2003): Pavica Mrazović (1923-2003). In memoriam. U: *Vestnik* 37 (1-2), str. 443.

Engel, Ulrich (2003): Nachruf auf Pavica Mrazović. U: *Sprachreport* 19 (3), str. 33–35.

Ličen, Marina (2003): Laudatio. In: *Litfass. Zeitschrift des Serbischen Deutschlehrerverbandes* (Winter 2002/2003), S. 4–5.

Pavica Mrazović. In memoriam (2003). U: *Dnevnik* 61, 14.03.2003 (20148), str. 15.

Vračarić, Ildiko (2003): Prof. Dr. Pavica Mrazović - Wissenschaftlerin und Lehrerin. U: *Litfass. Zeitschrift des Serbischen Deutschlehrerverbandes* (Winter 2002/2003), S. 3.

2015.

Stojanović-Fréchette, Olga (2015): Die Deutsch-Serbokroatische Kontrastive Grammatik von Ulrich Engel und Pavica Mrazović. U: Gabriella Schubert (ur.): *Serben und Deutsche im 20. Jahrhundert – im Schatten offizieller Politik*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag (Forschungen zu Südosteuropa, 12), str. 235–246.

Naučni i pedagoški značaj dela Pavice Mrazović

Sam spisak radova Pavice Mrazović predstavlja važno svedočanstvo njene posvećenosti izučavanju i podučavanju nemačkog jezika. Za razliku od klasičnog hronološkog popisa radova, tematski pristup koji je ovde primenjen otkriva niz zanimljivosti i daje mogućnost da njeno celokupno delo sagledamo u širem kontekstu.

Interesovanje Pavice Mrazović za istraživanje nemačkog jezika proizašlo je iz nastavne prakse. Pre nego što je i započela studije, Pavica Mrazović predavala je nemački u osnovnim školama i pritom je tokom godina uočavala niz problema usvajanja nemačkog kao stranog jezika, počevši od leksičkih pitanja, fonetskih i konačno gramatičkih interferencija. Nije stoga začuđujuće što su njeni najraniji radovi tokom šezdesetih i ranih sedamdesetih godina bili posvećeni problemima i njihovim mogućim rešenjima u nastavi nemačkog jezika.

Početak studija, a konačno i njenog zaposlenja na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, intenzivirao se njen istraživački rad. Pored didaktičkih radova i radova iz oblasti leksikologije fokus tokom sedamdesetih i osamdesetih godina bio je na gramatičkim istraživanjima. U ovom periodu nastala je većina njenih najznačajnijih dela, pre svega *Kontrastivna gramatika nemačkog i srpskohrvatskog jezika*. Rad na ovom zajedničkom projektu Lajbnic Instituta za nemački jezik u Manhajmu i vodećih Katedri za germanistiku u tadašnjoj Jugoslaviji odnosno na srpskohrvatskom govornom području trajao je više od petnaest godina. Oba toma ovog pionirskog dela konačno su objavljena 1986. godine.

Tokom celog ovog perioda cilj istraživanja Pavice Mrazović bio je stvaranje naučne osnove za poboljšanje nastave nemačkog jezika. Deo te zamisli bila je i izrada odgovarajućih udžbenika kao i radnih listova i pomoćnih priručnika za nastavnike. Konačno, tokom devedesetih godina Pavica Mrazović ostvarila je i ovaj projekat: Udžbenici za 5, 6, 7. i 8. razred osnovnih škola objavljeni su jedan za drugim od 1992. godine. Usledila su nova izdanja, dok je tiraž uprkos celokupnoj, pa i materijalnoj krizi devedesetih godina bio konstantno visok. Poslednji od ovih udžbenika po podacima kataloga Narodne biblioteke Srbije objavljen je 2006. godine, tri

godine nakon smrti autorke. Kako danas izgledaju udžbenici za nastavu nemačkog jezika, koji će biti njihov „rok trajanja“ i kako će biti koncipirani budući udžbenici, ostaje da se vidi.

Od prakse preko teorije do (poboljšane) prakse – ova svojevrsna istraživačka dijalektika jedno je od zapažanja u vezi sa celokupnim delom Pavice Mrazović. Drugo važno zapažanje je doslednost njenog kontrastivnog pristupa. O tome u kojoj meri je to stalno zajedničko posmatranje i poređenje nemačkog i srpskohrvatskog jezika bilo uslovljeno i jednom drugom – njenom prevodilačkom – praksom, teško je odrediti na osnovu ovog bibliografskog pregleda. Izvesno je, međutim, da je prevođenje kako književnih tako i naučnih tekstova bilo usko povezano sa leksikološkim interesovanjima Pavice Mrazović. Jedno od najvrednijih svedočanstava svakako je i njen Frazeološki rečnik koji je bar delimično bio rezultat i te prevodilačke prakse, a istovremeno do danas predstavlja vrednu pomoć prevodiocima.

Zanimljivo zapažanje koje nam pruža pregled dela Pavice Mrazović vezano je i za njenu izuzetnu posvećenost međunarodnoj naučnoj saradnji. Neki od njenih radova objavljeni su u zbornicima sa međunarodnih skupova germanista i lingvista. Već kratak pregled onih skupova na kojima je Pavica Mrazović učestvovala odnosno u okviru kojih su objavljeni njeni prilozi – Bad Marienberg (1970), Kopenhagen (1972), Kembriđž (1975), Štuttgart (1975), Hale (1980), Bazel (1980), Nirnberg (1980), Lajpcig (1981), Insbruk (1984), Dubrovnik (1984), Getingen (1985), Moskva (1985) i Tokio (1990) – otkriva ne samo njenu posvećenost ličnom usavršavanju i razvijanju međunarodne naučne saradnje, već i domet i mesto jugoslovenske germanistike u tom periodu. Destinacije ovih skupova kao i različiti međunarodni časopisi, u kojima su objavljivani prilozi Pavice Mrazović, pokazuju njenu povezanost kako sa vodećim istraživačkim centrima u zapadnoj Nemačkoj (pre svega Manhajm, Minhen, Bon, Nirnberg, Štuttgart itd.), Austriji (Insbruk), odnosno u zemljama zapadne Evrope, tako i u istočnoj Nemačkoj (Berlin, Hale, Lajpcig) i konačno ostalim zemljama istočne Evrope – pored sovjetskih lingvista na mnogim skupovima učestvovali su i germanisti iz Mađarske, Poljske i Rumunije.

Učešće u ovako širokoj međunarodnoj naučnoj zajednici svakako je omogućavala ili bar olakšavala (nesvrstana) međunarodna politička pozicija socijalističke Jugoslavije. Jugoslovenske naučne institucije u različitoj meri održavale su dobre odnose sa državama i naučnim centrima i Zapada i Istoka – novosadska Katedra za germanistiku imala je npr. strane lektore iz zapadne, iz istočne Nemačke i iz Austrije. Istovremeno, samo zahvaljujući odlučujućim naporima pojedinaca, ovi povoljni uslovi korišćeni su za ostvarivanje trajne istraživačke saradnje. Za razliku od mnogih drugih (kasnijih) inicijativa rad Pavice Mrazović odlikovalo je ne samo formalno upoznavanje i otpočinjanje zajedničkih projekata, već i zaključivanje projekata, čak i onih dugoročnih. Rezultati tih projekata prikazani su u ovoj bibliografiji.

I u datom vremenskom kontekstu, Pavica Mrazović predstavljala je izuzetak koji ne možemo objasniti isključivo pogodnom intelektualnom klimom i međunarodnom otvorenošću jugoslovenskog kulturnog i naučnog prostora.⁶ Štaviše,

6 Posmatrajući društveni razvitak na prostoru bivše Jugoslavije od stvaranja modernih nacionalnih država u 19. veku, period socijalističke Jugoslavije bio je jedini u kome dati zajednički kulturni, intelektualni i naučno-obrazovni prostor nije predstavljao tek evropsku periferiju. Jedan primer je tzv. Korčulanska letnja škola koja je okupljala vodeće filozofe iz Jugoslavije, ali i sa Zapada i sa Istoka i od sredine šezdesetih do sredine sedamdesetih godina svakog leta predstavljala jedinstveno središte kritičke filozofske misli na svetu. Up. Lešaja, Ante (ur.) (2014): *Praxis orijentacija, časopis Praxis i Korčulanska ljetna škola*. (Građa). Saradnici: Krunoslav Stojaković i Milan Šarac. Beograd: Rosa Luxemburg Stiftung Southeast Europe. Drugi primer koji ilustruje položaj jugoslovenskog intelektualnog prostora u tom periodu je i činjenica da je, recimo, „Historija marksizma“ (1961.) Predraga Vranickog i u (zapadnoj) Nemačkoj prepoznata kao „standardno delo“ koje je ubrzo prevedeno. Prvi tom prevođa objavila je 1972. godine izdavačka kuća Suhrkamp, drugi tom je objavljen 1974. godine. Drugo izdanje štampano je u ediciji *Suhrkamp Wissenschaft*, u kojoj je objavljen i dobar deo radova Adorna, Habermasa, Bloha i dr. i koja do danas predstavlja najznačajniju ediciju filozofskih i socioloških radova na nemačkom govornom području. Ako izuzmemo radove naučnika koji se istraživačkim radom bave u inostranstvu i institucionalno su povezani sa tim govornim područjem, prevodi naučnih radova poteklih sa institucija u bivšoj Jugoslaviji na strane jezike danas predstavljaju retkost. Štaviše, od početka devedesetih godina, naučna saradnja često ima paternalistički karakter i predstavlja odnos u kome „domaći“ istraživači treba da nauče „nove“ metode od svojih kolega sa Zapada.

ni kasnija međunarodna izolacija krnje SR Jugoslavije tokom devedesetih godina Pavicu Mrazović nije sprečila da, uveliko u penziji, nastavi svoj naučni i pedagoški rad – na univerzitetu u Segedinu, gde je značajno uticala na razvoj tamošnje katedre za germanistiku. Svedočanstvo o njenim naučnim zaslugama pritom su ne samo odlikovanja poput Geteove medalje, već i različiti prikazi i izveštaji o njenim izlaganjima na međunarodnim konferencijama koji čine zaključni deo ove bibliografije.

Kao što nalaže (lep) običaj u naučnim krugovima kolegice i kolege sa germanistike u Segedinu 1999. godine objavile su zbornik⁷ u čast Pavice Mrazović.⁸ Pored niza naučnih priloga, tematski manje ili više vezanih za njen rad na toj katedri, ovaj zbornik poseban je i po tome što sadrži već pomenuti spisak njenih radova objavljenih do 1999. godine. I dok je ona sama u više navrata sastavljala i objavljivala različite bibliografije – poslednja je bila bibliografija radova Strahinje Kostića (2000) – jedinu bibliografiju njenih radova, bar u vidu jednostavnog hronološkog spiska, objavila je germanistika u Segedinu koja za ovaj svakako dragocen prilog zaslužuje zahvalnost.

Zahvalnost novosadske germanistike Pavici Mrazović bila je skromnija. Pavica Mrazović najveći deo svoje karijere provela je na Katedri za germanistiku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu. Bila je saradnica, kasnije redovna profesorka, a u jednom periodu prodekan Filozofskog fakulteta i šefica Katedre za germanistiku. Praktično jedino svedočanstvo o ovom periodu predstavljaju njeni

Ravnopravna saradnja – kakva je bila ona između Pavice Mrazović i Ulriha Engela – postala je izuzetno retka i u tom smislu je još važnija kao inspiracija za buduće zajedničke projekte.

- 7 Često je reč o tzv. spomenicama – zbornicima povodom „okruglih“ rođendana istaknutih naučnika. Tako je sama Pavica Mrazović 1988. godine zajedno sa Wolfgangom Teubertom objavila zbornik u čast Ulriha Engela povodom njegovog 60. rođendana. Up. Mrazović, Pavica; Teubert, Wolfgang (ur.) (1988): Valenzen im Kontrast. Ulrich Engel zum 60. Geburtstag. Heidelberg: Julius Groos Verlag.
- 8 Bassola, Peter; Oberwagner, Christian; Schnieders, Guido (ur.) (1999): Schnittstelle Deutsch. Linguistische Studien aus Szeged. Festschrift für Pavica Mrazović. Szeged: Grimm (Acta Germanica, 8).

sopstveni radovi. Zbornik posvećen Pavici Mrazović, bibliografiju njenih radova ili čak monografiju u kojoj bi detaljno bila obrađena pitanja značaja njenog naučnog rada za razvoj germanistike u Jugoslaviji, odnosno Srbiji, uzalud bismo tražili na Odseku za germanistiku u Novom Sadu. Rad na usavršavanju i dalji razvoj kontrastivne gramatike nemačkog i srpskohrvatskog odnosno srpskog jezika preuzeli su germanisti sa Filološkog fakulteta u Beogradu⁹ koji su nastavili saradnju sa Ulrihom Engelom – koju je započela Pavica Mrazović. Beogradski germanisti su u okviru te saradnje objavili četiri toma novog izdanja kontrastivne gramatike.¹⁰ O tome koliki je bio značaj i doprinos Pavice Mrazović – kako u naučnom smislu tako i u vezi sa njenim sposobnostima organizacije – pokazuju dakle ne samo njeni ondašnji rezultati, već i rezultati novosadske germanistike danas.

Prošlo je skoro 20 godina od njene smrti, a tačno 37 godina od formalnog kraja njenog radnog odnosa na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu. Toliko je bilo potrebno da se sastavi kompletna tematska bibliografija radova Pavice Mrazović. Ostaje nada da za jedno temeljno istraživanje njenog naučnog rada neće biti potrebno još toliko vremena. Polazna osnova za jednu takvu studiju stvorena je ovom bibliografijom.

9 Up. Srdić, Smilja (2010): Kontrastivna istraživanja nemačkog i srpskog / srpskohrvatskog jezika. U: Ivan Klajn und Predrag Piper (ur.): Kontrastivna proučavanja srpskog jezika. Pravci i rezultati: Primljeno na V skupu Odeljenja Jezika i Književnosti od 4. maja 2010. Beograd: Srpska Akademia Nauka i Umetnosti (Srpski jezik u poređenju sa drugim jezicima, 1), S. 281–299.

10 Engel, Ulrich; Srdić, Smilja; Alanović, Milivoj (ur.) (2012): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil I: Der Satz. Saradnica: Annette Đurović. 1. izd. Frankfurt am Main: Peter Lang (Sagners slavistische Sammlung, 33-I); Engel, Ulrich; Srdić, Smilja; Alanović, Milivoj (ur.) (2014): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil II: Das Nomen und der nominale Bereich. Saradnica: Annette Đurović. 1. izd. Frankfurt am Main: Peter Lang (Sagners slavistische Sammlung, 33-II); Engel, Ulrich; Alanović, Milivoj; Ivanović, Branislav; Ninković, Sanja (ur.) (2014): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil III: Verb und Verbalkomplex. 1. izd. Frankfurt am Main: Peter Lang (Sagners slavistische Sammlung, 33-III); Đurović, Annette; Ivanović, Branislav; Srdić, Smilja; Engel, Ulrich; Alanović, Milivoj (2017): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil IV: Partikeln. Hamburg: Verlag Dr. Kovač (Schriften zur vergleichenden Sprachwissenschaft, 18).

Literatura

- Bassola, Peter; Oberwagner, Christian; Schnieders, Guido (ur.) (1999): Schnittstelle Deutsch. Linguistische Studien aus Szeged. Festschrift für Pavica Mrazović. Szeged: Grimm (Acta Germanica, 8).
- Đukanović, Jovan (2016): Jedan vek beogradske germanistike – nauka o jeziku u nastavi i u naučnom radu (1905–2005). U: Jelena Kostić-Tomović (ur.): U carstvu reči – jezici i kulture. Zbornik u čast prof. dr Jovanu Đukanoviću povodom 85. rođendana. Beograd: Filološki fakultet; FOCUS - Forum za interkulturalnu komunikaciju, str. 31–38.
- Đurović, Annette; Ivanović, Branislav; Srdić, Smilja; Engel, Ulrich; Alanović, Milivoj (2017): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil IV: Partikeln. Hamburg: Verlag Dr. Kovač (Schriften zur vergleichenden Sprachwissenschaft, 18).
- Engel, Ulrich (1983): Mrazović, Pavica; Primorac, Ružica: Nemačko-srpskohrvatski frazeološki rečnik. Nemački idiomatski izraz s srpskohrvatskim ekvivalentima (Deutsch-serbokroatisches phraseologisches Wörterbuch. Deutsche idiomatische Wendungen mit ihren serbokroatischen Entsprechungen), Belgrad 1981, 1005 Seiten. U: Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache (9), str. 307–309.
- Engel, Ulrich; Alanović, Milivoj; Ivanović, Branislav; Ninković, Sanja (ur.) (2014): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil III: Verb und Verbalkomplex. 1. izd. Frankfurt am Main: Peter Lang (Sagners slavistische Sammlung, 33-III).
- Engel, Ulrich; Srdić, Smilja; Alanović, Milivoj (ur.) (2012): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil I: Der Satz. Saradnica: Annette Đurović. 1. izd. Frankfurt am Main: Peter Lang (Sagners slavistische Sammlung, 33-I).
- Engel, Ulrich; Srdić, Smilja; Alanović, Milivoj (ur.) (2014): Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil II: Das Nomen und der nominale Bereich. Saradnica: Annette Đurović. 1. izd. Frankfurt am Main: Peter Lang (Sagners slavistische Sammlung, 33-II).
- Lešaja, Ante (ur.) (2014): Praxis orijentacija, časopis Praxis i Korčulanska ljetna škola. (Grača). Saradnici: Krunoslav Stojaković i Milan Šarac. Beograd: Rosa Luxemburg Stiftung Southeast Europe.

-
- Mrazović, Pavica; Teubert, Wolfgang (ur.) (1988): Valenzen im Kontrast. Ulrich Engel zum 60. Geburtstag. Heidelberg: Julius Groos Verlag.
- Srdić, Smilja (2010): Kontrastivna istraživanja nemačkog i srpskog / srpskohrvatskog jezika. U: Ivan Klajn und Predrag Piper (ur.): Kontrastivna proučavanja srpskog jezika. Pravci i rezultati: Primljeno na V skupu Odeljenja Jezika i Književnosti od 4. maja 2010. Beograd: Srpska Akademia Nauka i Umetnosti (Srpski jezik u poređenju sa drugim jezicima, 1), S. 281–299.
- Sundhaussen, Holm; Tomić, Đorđe (2011): Serbien in der deutschsprachigen Forschung. Eine Auswahlbibliografie. Belgrad: Serbische Nationalbibliothek.
- Tomić, Đorđe (2014): Research Toolbox. Dostupno onlajn: <http://researchtoolbox.dordetomic.de/>, poslednji pristup: 10.07.2020.
- Vračarić, Ildiko (2003): Prof. Dr. Pavica Mrazović - Wissenschaftlerin und Lehrerin. In: Litfass. Zeitschrift des Serbischen Deutschlehrerverbandes (Winter 2002/2003), S. 3.